

לא מחסלים קהילה!

Category: בראשית, ויצא

בשונה מאבותינו, בכל מקום שאליו הגיע מציב יעקב אבינו אבן, קובע עובדות ומניח יסודות לבית היהודי. כדי שנהיה 'אור לגויים', עלינו להציב יתדות בכל מקום בעולם ולהיות שם דוגמה לכל עמי הארץ.

הכוח המניע של יהודי תוניס

בשנת 1982 יצאה ישראל למלחמה בלבנון במטרה להשמיד את מחנות המחבלים של אש"ף בלבנון. ואכן צה"ל הצליח במשימה, וערפאת ביחד עם אנשיו נאלצו לנטוש את לבנון ולגלות לתוניס.

בתוניס ישנה קהילה יהודית שקיימת אלפי שנים, ובאותה תקופה הקהילה מנתה כחמשת אלפים נפש. הממשלה בישראל חששה שכתוצאה מהעובדה שאש"ף הקים את בסיסיו בתוניס נשקפת סכנה לקהילה היהודית המקומית, ולכן יש צורך דחוף להוציא את כל בני הקהילה משם ולהעלות אותם לישראל.

ישראל שלחה שליחים חשאיים מטעמה כדי לנהל תעמולה בקרב היהודים המקומיים בתוניס כדי לשכנע אותם לעלות לישראל. עד מהרה הם גילו שיש כוח מסוים בתוך הקהילה שאומר ליהודים המקומיים לא לעזוב ומניע אותם להמשיך את החיים היהודיים בתוניס.

הכוח הזה היה הרב ניסן פינסון, השליח של הרבי בתוניס. ישראל הבינה שהשליח החב"די אינו אומר את הדברים על דעת עצמו, אלא הכל על דעת הרבי. הממשלה החליטה אפוא לשלוח נציג מטעמה שייפגש פנים בפנים עם הרבי, יסביר לו את חומרת המצב וישכנע אותו לעודד את היהודים לברוח מתוניס ולעלות לארץ ישראל.

הנציג הנבחר היה מר אפרים הלוי, לימים ראש המוסד. הוא סיפר שאכן בא לנו יורק ונפגש עם הרבי בחדרו. מיד בתחילת הפגישה הרבי אמר לו שאכן הוא עומד מאחורי ההנחיה לשליחו הרב פינסון שהיהודים יישארו בתוניס. הרבי אמר עוד שהוא אסף אינפורמציה על המצב בתוניס ממקורות שונים בממשלה האמריקנית ומעוד מקורות רבים ומגוונים [2] והוא הגיע למסקנה ברורה שלא נשקפת כל סכנה לקהילה היהודית בתוניס.

הרבי סבר שאם יש יהודי שרוצה לעלות ארצה זה טוב ורצוי, אבל אסור לחסל קהילה יהודית לחלוטין. בכל מקום בעולם שישנה קהילה יהודית צריך להשתדל להמשיך ולקיים אותה ככל האפשרי. ישראל סוברת שהמקום של כל יהודי העולם הוא בארץ ישראל, אולם הרבי האמין שהעולם כולו הוא מקום ליהודים ולא רק ארץ ישראל.

האירוניה היא שכמה שנים לאחר מכן ממשלת ישראל העלתה את ערפאת ואש"ף לישראל, ואילו הקהילה היהודית בתוניס קיימת עד עצם היום הזה. (מתוך מגזין תורת חיים של חברת ג'ס)

מה ליעקב ולאבנים?

בפרשתנו אנו לומדים על אורחותיו של יעקב אבינו. בתחילת הפרשה הוא עוזב את באר שבע לחרן, ובדרך לא דרך הוא מגיע להר המוריה, ושם הוא נאלץ להישאר לישון בלילה, "ויקח מאבני המקום" והניח מסביב לראשו. בלילה הקב"ה התגלה אליו בחלום והבטיח לו "ושמרתיו בכל אשר תלך והשיבותיך אל האדמה", בקיצור, יעקב אבינו קיבל ביטוח חיים.

בבקר יעקב התעורר, "ויקח את האבן" וישם אותה מצבה ויצוק שמן על ראשה וידר יעקב נדר לאמור: "והאבן הזאת אשר שמתני מצבה יהיה בית אלוקים".

מיד לאחר מכן מסופר בפרשתנו שיעקב הגיע לחרן, ושם ליד הבאר הוא פוגש את רחל. וגם בסיפור הזה הכל מסביב לאבן; ישנה אבן גדולה שכל הרועים יחד מתאספים כדי לגלול אותה מעל הבאר, ויעקב כשהוא רואה את רחל "ויגש יעקב ויגל את האבן מעל פי הבאר", הוא לבדו מזיז בנקל את האבן הגדולה.

וכך גם בסוף הפרשה, אחרי עשרים ושנים שנה בבית לבן, יעקב מחליט שהגיע הזמן לחזור הביתה לארץ ישראל. באותו זמן כבר היו לו ארבע נשים ואחד-עשר ילדים, הוא ניסה כמה פעמים לחזור לארץ אבותיו אבל לבן מנע זאת ממנו, לכן הוא החליט שצריך לעשות מעשה, צריך לעשות "ויברח".

ואכן ביום בהיר אחד, כפי שמסופר, "ויברח הוא וכל אשר לו", אולם מיד "ויוגד ללבן כי ברח יעקב" לכן מיד רדף אחריו והשיג אותו. הפעם ה' בא בחלום ללבן ואומר לו "השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב ועד רע". ואכן בבוקר הם נפגשים ולבן אומר ליעקב: רציתי להזיק לך אבל אלוקי אביכם הזהיר אותי שלא אגע בכס, ולכן בוא ונכרות ברית שלום! למשמע הדברים, "ויקח יעקב אבן וירימה מצבה", עוד פעם אבנים והתורה ממשיכה: "ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים ויקחו אבנים ויעשו גל" והגל הזה הוא עד לברית שיעקב ולבן עשו ביניהם.

אנו מגלים אצל יעקב אבינו איזו-שהיא 'אובססיה' מיוחדת לאבנים, הפרשה מתחילה עם אבן ומסיימת עם אבן. מה האבנים הללו מסמלים?

קהילות וציבות

כל אחד מאבות העולם, אברהם יצחק ויעקב, התפלל במשך ימי חייו על הר הבית. כמו שרש"י אומר במסכת פסחים: "הר המוריה ושדה דיצחק, ובית אל דיעקב, כולם בהר הבית התפללו" (פח, א). אברהם אבינו הלך שם לעקידה, יצחק ביקר שם בשעה שהתפלל בשדה באותה שעה

שרבקה הגיעה מחרן ובאותו זמן הוא התפלל בהר הבית, ויעקב אבינו חלם שם את החלום המפורסם והמבטיח.

באה הגמרא במסכת פסחים (צח, א) ומאבחנת דבר מענין: כל אחד מהאבות קרא למקום הזה בשם אחר; אברהם קרא למקום בשם 'הר' [?] "שנאמר אשר יאמר היום בהר ה' יראה". אצל יצחק המקום נקרא בשם 'שדה' כמו שכתוב "ויצא יצחק לשוח בשדה". ואילו יעקב קרא למקום הזה בשם 'בית' כמו שנאמר "ויקרא את שם המקום ההוא בית אל".

מה המשמעות הפנימית של הכינויים הללו?

אברהם ויצחק ראו במקום הזה דבר זמני, בבחינת הר או שדה. הם היו נוודים, כמו תיירים, הם נסעו ממקום למקום הקימו אוהל לתקופה והמשיכו הלאה במסעותיהם. לעומתם יעקב אבינו, לכל מקום שהוא הגיע [?] הוא אסף מיד אבנים ובנה באמצעותם בית יציב ואמיתי בר קיימא. ולכן הוא קרא להר המוריה בשם "בית אלוקים".

לכל מקום שיעקב אבינו הגיע אליו הוא הציב מיד אבן, הוא קבע עובדות באופן מידי והפך את המקום למקום יהודי. יעקב אבינו האמין שאם הקב"ה שולח יהודי למקום מסוים הרי זה כדי שהוא יקים במקום בית נצחי, ולכן לכל מקום שהוא פנה הוא הניח והציב אבן, כי אבן היא דבר אמיתי ובר קיימא שלא יז ממקומו, זה דבר שיש לו קיום.

זו היתה גישתו התדירה של הרבי, וזו היתה שיטתו גם כאשר עמדה על הפרק סוגיית הקהילה היהודית בתוניס. בסופו של דבר, כפי שכבר הזכרנו, אש"ף עזב את תוניס ביחד עם ערפאת, אבל הקהילה היהודית קיימת ויציבה במקום עד היום הזה.

אם אנחנו אכן מאמינים שעם ישראל הוא "אור לגויים" [?] אי אפשר להסתגר בתוך גבולות ארץ ישראל ולהיות אור לגויים ב'שלט רחוק', אלא צריכה להיות קהילה יהודית בכל פינה בעולם ולהוות בפועל ממש דוגמא חיה לכל עמי הארץ.